

nauče le krščanskega nauka, branja, pisanja in številjenja, temveč se morajo priučiti tudi nekoliko slovnic in spisju, ker drugače bi se z odpravo notarske legalizacije pravi namen ne bi dosegel.

Pač pa mi tukaj naglašamo, da je potrebno gledati, da se šola nekoliko preustroji po potrebah prebivalstva, da postane manj teoretična, pa bolj praktična. Učni smoter se ne sme ponižati pač pa bode treba gledati, da se nekoliko predrugači.

Razprave v deželnem zboru so dale povod hudemu razporu po časopisih, kjer se žal vse stvarno ne pretresava, temveč vlada zares le strankarska strast. Drug drugemu se predbaciva nevednost in pa slabi nameni. Taki napadi morajo vsekako le spodkopavati ugled naših narodnih zastopnikov in potem tudi ugled deželnega zbora. Kaj si mora prebivalstvo misliti o deželnem zboru, če po časopisih čita, da možem, katere je izbralo za svoje zastopnike, ni mari za narodni blagor, temveč so jim le strankarski in s tem tesno združeni osebni sebični oziri vse. Mi nismo proti javni kritiki, ker javna kritika je potrebna, ker vzbuja politične delovatelje, da vestneje opravljajo svoj posel. Vsekako pa obžalujemo, če se stvari več ne razpravljajo najmanj stvarno, temveč le z največjo strastjo in sovraštvom in se pri vsakem vprašanju misli, kako bi se dalo za stranko izrabiti v največjo korist. Naše mnenje je in ostane, da se strankarske koristi ne smejo staviti nad koristi narodove in da prepir, ki se tako strastno seje, nam koristiti ne more.

Politični pregled.

Štajarski deželni zbor se je že zaključil pred jednim tednom. Baval se je največ z gospodarskimi vprašanji. Sklenil ni, da bi se nemščina proglasila za deželni uradni jezik in tudi deželnega šolskega ni spremenil po želji Nemcev. Najbrž se je prepričal, da stvar tako lahko ne pojde, ko je namestnik na dve nemški interpelaciji odgovoril Nemcem kaj malo po volji.

Češki deželni zbor. — Odsek za razdelitev okrajev je zavrgel vse stavljene predloge. Najbrž bode tudi deželni zbor ravno to storil. Kaj stori potem vlada, ne moremo vedeti. Morda bode tudi vso stvar pustila na miru. Nemci bi radi, da se osnujejo nova sodišča tudi proti volji deželnega zbora. — Mladočeški vodja dr. Gregr je pa predlagal, da se sklene adresa na cesarja, v kateri se zahteva vresničenje češkega državnega prava. Utemeljujoč svoj predlog, je dr. Gregr strašil, da Mladočehi ostavijo deželni in državni zbor, ako se ne izpolnijo želje češkega naroda. Njegov predlog se je izročil posebnemu odseku in so glasovali tudi veleposestniki, da se odseku izroči. To je pa jako razburilo Nemce, ki so pričakovali, da jih bodo češki veleposestniki v vsem podpirali.

Budgetna debata v ogerski gospodski zbornici se sedaj vrši. Ta budgetna debata je zaradi tega pomenljiva, ker se bode sedaj pokazalo, koliko upanja ima vlada, da dobi večino za svoje proticerkvene predloge. Zaradi tega se pa tudi vsi cerkveni dostojanstveniki udeležujejo zadnjih sej. Od konservativne strani se predlaga, da zbornica izreče, da sicer dovoljuje budget ali cerkvene predloge pa obsoja. Če bode ta predlog vsprejet, potem vlada ve, da ni upanja, da zbornica njene predloge vsprejme. Kazalo jej ne bode družega, odstopiti ali pa razpustiti državni zbor, da se narod izreče pri volitvah. Vlada bi najbrž poslednje storila, kajti če pri novih volitvah

zmaga, se tudi gospodska zbornica ne bode več toliko ustavljala. Sedaj ne gre le za sedanjo vlado, temveč za liberalno gospodarstvo. Ako konečno propadejo cerkvene predloge, bode liberalna stranka morala se umakniti in drugi možje pridejo na površje, kateri se bodo gotovo tudi bolj ozirali na Slovane.

Pritisk na učitelje na Ogerskem. — Dosedaj bile so na Ogerskem največ verske šole in nekateri učitelji so bili slabo plačani. Sedaj je pa vlada predložila zbornici predlogo, da se dodá nekaterim učiteljem neki dodatek k plači iz državnega zaklada. Vsled tega bode pa dotična šola postala bolj zavisna od države. Obravnava o tej predlogi v zbornici je bila dolga. Iz predloge in iz debate smo pa jasno razvideli, da ni šlo toliko za zboljšanje stanja učiteljev, kakor za pospeševanje madjarščine. Od več strani se je naglašalo, da bi bilo najbolje, da se šola kar podržavi, ker državna šola bi najbolje pospeševala madjarizacijo. To se pa ni zgodilo jedino zaradi tega, ker vladi primanjkuje denarja. Vsprejele so se pa določbe, da se podržavi šola, v kateri bi se rovalo proti državnim interesom, to je z drugimi besedami povedano, kjer bi se oziralo na kako drugo narodnost kakor madjarsko, ker Madjari gojenje madjarščine zmatrajo za državno korist. Podržavila se bode sploh vsaka šola, v kateri se madjarščina ne bode dovoj gojila, ker gojenje madjarskega državnega jezika je dolžnost vsacega učitelja, kakor se je izjavil učni minister.

Cesar na Ogerskem. — Minoli teden je cesar bil šel v Budimpešto in ondi ostal štiri dnij. Bil je slovesno vsprejet. Ta pohod je bil zaradi tega pomenljiv, ker je lani vladar bil zapustil ogerska tla, ko se je skupna vojska žalila v zbornici in je mesto Budimpešta imenovalo Košuta častnim meščanom. Dolgo si je vlada prizadevala, da pregovori cesarja, da pride zopet v Budimpešto in res se jej je posrečilo. Da je bil ta pohod tem pomenjivejši, je minister vnanjih stvari šel v Budimpešto o nekih stvareh poročat cesarju. Ker pa v vnanji politiki ni nič nujnega, si te stvari drugače tolmačiti ne moremo, kakor, da je grof Kalnoky s tem hotel pokazati, da je Budimpešta po vsem enakopravna z Dunajem. Liberalci pa prihod vladarjev tolmačijo v svojo korist. Trdijo namreč, da je s tem pohodom pokazal vladar, da odobrava vladno cerkveno politiko, ker sicer bi ne bilo šel sedaj v Budimpešto, ko sta se predložili prvi cerkveni predlogi zbornici poslancev. Nam se dozdeva, da ni spodobno tako zlorabljenje vladarske osebe.

Bolgarija. — Veliko narodno sobranje sklicano je v Trnovo na 14. dan maja. — Princ Ferdinand bo po povratku v domovino obiskal s svojo mlado poročenko vse večje bolgarske kraje in bo pri tej priliki nadzoroval garnizijo. Veliko narodno sobranje, ki bo sklepalo o premembi ustave, namera princ baje sam zaključiti. — Na srbsko in turško mejo odposlalo se je večje število vojaških čet.

Srbija. — Liberalna stranka je sklenila ne udeležiti se volitev v skupščino in je po svojih glasilih o tem obvestila svoje somišljenike. V dotičnem oklici se glasi, da liberalna stranka z nobeno besedo ne sme pripoznati sedanje situacije, ampak mora prepustiti odgovornost za vse, kar se je in kar se bo zgodilo, tistim, ki so ustvarili sedanji položaj. Liberalna stranka mora ostati zvesta svojim načelom in mora mirno pričakovati, ko bo zmagala pravičnost in bo treba njenih sil za rešitev domovine.

Nemčija. — Nova vojaška predloga, s katero je vlada hotela nemško vojsko pomnožiti za 60.000 mož na leto, kar bi prouzročilo 60 milijonov davka več na leto, je zbornica minolo soboto zavrgla z vsem proti konservativnim glasovom. Tudi Huenov posredovalni predlog je bil odklonjen z 210 proti 162 glasom. Poslanci so s tem glasovanjem pokazali, da narod ne mara za pomnožitev vojske, da mu do skrajnosti preseda militarizem in da se boji novih stroškov, katere je že itak težavno premagovati. Vlada je vsled tega glasovanja raz-

pustila zbornico in razpisala nove volitve na 15. dan junija. Pri volitvah skušala si bo vlada pridobiti večino, kar pa brž ko ne bo šlo.

Francija. — Ministerstvo baje nima preveč zaupanja v sedanjo zbornico in namerava isto razpustiti. Posebno ima sedanja vlada malo veselja razpravljati državni proračun za leto 1894 s sedanjo zbornico. Nove volitve bi se vršile junija meseca in nova zbornica bi se sešla potem julija meseca. Sicer zbornici itak preteče doba že v jeseni, toda vlada ima več upanja sedaj prodreti s svojimi somišljeniki, kakor pa v jeseni.

Rusija. — Slovansko blagotvorniteljno društvo praznuje te dni 25letnico svojega obstanka. To društvo steklo si je posebno velikanskih zaslug za balkanske Slované, ker je podpiralo njih časnike in dijake in sploh veliko žrtvovalo za njihov napredek.

Anglija. — Te dni pričela se je v dolnji zbornici podrobna razprava homerule. Razprava trpela bo več tednov, Unijonisti hočejo pri razpravi v razgovor spraviti tudi vnanjo politiko in hočejo dokazati, da bo homerula škodila ugledu Anglije v tem oziru. Kratko, nasprotniki poslužili se bodo vseh sredstev, le da bi homerulo pokopali.

Obrtnija.

Otvorjenje Kolumbijeve razstave.

Dne 1. maja se je izvršil točno opoludne jako pomenljiv dogodek v Čikagi, otvorila se je največja svetovna razstava, kolikor jih je bilo dosedaj. Velika je bila razstava na Dunaji, mnogo lepša je bila razstava v Parizu, ali vse presega velikanska razstava v Čikagi v Severni Ameriki. Tukaj so razstavljeni prirodnost bogastva vse Amerike, da, vsega sveta, kaže se kulturni napredek poslednjih štiristo let, zlasti pa poslednjih sto let, od kar so svobodne Zjedinjene države. Tacega napredka poprej nikjer nam ne kaže zgodovina. Ta razstava je vsekako vredna proslave znamenitega zgodovinskega dogodka, odkritja Amerike. Odkritje novega sveta pred štiri sto leti je bil začetek nove kulturne dobe, in razstava v Čikagi bode tudi začetek nove dobe v Ameriki. Sedaj, ko bodo Američani videli vspehe svojega dosedanjega truda, bodo se še s podvojeno odločnostjo poprijeli kulturnega dela v vseh ozirih.

Otvorjenje razstave se je vršilo pod milim nebom pri hladnem vremenu pred razstavinem poslopjem. Število gledalcev se ceni na 300.000. Gotovo se še nobena razstava ni na tako impozanten način otvorila, kakor se je ta. Program otvorjenju je bil priprost. Slep pastor je opravil molitev, proseč blagoslova z nebes na razstavo. Predsednik republike je potem imel kratek govor, v katerem je naglašal važnost razstave. Ko je dovršil, stopil je k brzojavnemu tipalcu in pritisnil. To je bilo znamenje, da so vsi stroji v razstavi se začeli gibati. Vsa razstava se je na mah oživila. Povsod so ropotala kolesa, križale se transmisije. Ko je občinstvo drlo v razstavo, je generalni ravnatelj razstave predstavil predsedniku načelnike vseh oddelkov. Dve godbi ste neprenehoma igrali, moško pevsko društvo pa je pelo. Če tudi razstava še ni dovršena, vendar je na vse napravila silen vtis.

Pogled na razstavo popolno opravičuje naziv „belo mesto“, kakor jo imenuje narod. Razstava je v resnici celo mesto, in to lepo in velikansko. Nikakor ni mogoče z besedami opisati vse krasote, ki je tukaj zbrana. Najlepši sta palači za rudarstvo in elektriko. Poslednja ima deset stolpov in štiri kupole. Po lepoti se odlikuje tudi paviljon za umetnost in obrt.

V godbeni dvorani je prostora za 2000 umetnikov. Kmetijski paviljon je jako primerno olepšan. Strašno velika je dvorana za stroje, potem je pa nebrojno manjših poslopij. V vsem je na tej razstavi zastopanih 55 narodov in 37 tujih kolonij. Vsa ta poslopja in druge naprave, nasadi, jezera so stali nad 25 milijonov dolarjev. Poleg Zjedinjenih držav so na tej razstavi najbolj zastopane Francija, Nemčija, Brazilija in Japan. Vseh razstavljalcev je nad 35.000. Avstrijski oddelek je vzbujal že prvi dan občno pozornost, posebno ker je že bil skoro popolnoma dovršen, dočim so v drugih oddelkih še pridno delali in še nekaj časa poteče, da bodo dodelani.

Tukaj na razstavi je postavljena cela avstrijska vas, potem opazuješ japonski trg, panoramo švicarskih planin, prekrasno mavriško palačo, pompejsko hišo, kajirsko ulico, ki pa ni tako slikovita, kakor je bila na razstavi v Parizu. Preskrbljeno je seveda sa vsakovrstno zabavo. Da moreš hitro prehoditi ves razstavni prostor, je preskrbljeno za vsakeršno vožnjo. Lahko se sprehajaš po umetno napravljениh jezerih v lahkih beneških čolnicah, gondolah; po teh jezerih, ki obsegajo vkupe 37 hektarov, pa vozijo tudi parniki na njih lepe, mične otoke. V kratkem spregovorimo kaj več o tej razstavi, danes le rečemo, da je pravo svetovno čudo.

Obrtnijske raznoterosti.

Tirolska razstava. Od 15. junija do 4. dne oktobra bode deželna razstava v Inomestu. Ta razstava bode imela štiri glavne oddelke. V prvem oddelku bodo zastopane vse panoge kmetijstva in gozdarstva, v drugem pa rudarstvo in obrtnija. Ta oddelek se bode oziral posebno na narodno specijalno tirolske obrti. V tretjem oddelku razstavijo svoja dela doma in v tujini živeči tirolski slikarji, kiparji in arhitekti. V četrtem zgodovinskem oddelku bodo združene razne zgodovinske in umetninske važne stare stvari iz tirolskih samostanov in gradov. Poleg teh glavnih oddelkov, bodo še oddelki za živalstvo, rastlinstvo in rudinstvo Tirolske, potem za raznovrstni sport, posebno za turistiko. Skrbelo se bode tudi za primerno zabavo.

Kmetijstvo.

Črtice za sadjarje.

VIII.

Dosedaj smo govorili le o pomnoževanju sadnih dreves s semenom, ali vendar ta način pomnoževanja ni jedin, če tudi je za mnoge drevesa najboljši in morda tudi jedini. Tako je tukaj omeniti pomnoževanje s pritlikami, to je z izrastki iz korenin blizu prvotne rastline. Na ta način se pomnožujejo malinje, robidnice, rajska